

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih Svetosti papeža Leona XIII.,

Njih Prezvzišenosti kneza nadškofa goriškega

in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaje

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 6. zvezka.

Pobožno zedinjenje sv. Antona Padovanskega	161
Zivljenje sv. Leonarda Portomavriškega	
X. pogl. Sv. Leonard vstanovi puščavo Santa Marija itd.	165
Marijina hišica v Loretu (Dalje)	171
Sv. Tomaža Akvinskega Razlaganje Gospodove molitve.	
II. Perva prošnja: Posvečeno bodi tvoje ime.	
11. Lastnosti božjega imena	178
12. Sveto se more kaj imenovati na tri načine.	179
III. Druga prošnja: Pridi k nam tvoje kraljestvo.	
13. Druga prošnja izvira iz serčne vdanosti	180
14. V drugi prošnji prosimo prvič, naj se pravični spreobernejo, grešniki naj bodo kaznovani in smert vničuea.	180
15. Nadalje prosimo, da bi bili deležni nebeškega kraljestva	181
16. Trejjič prosimo, da ne bi gospodaril nad nami greh	182
Vsakdanji kruh. 6. Za mesec junij — rožni cvet	183
Božja pot na Teisatu negdaj in zdaj	185
Posebno spraševanje vesti	187
Obžalovanje svojih grehov	189
sv. Anton v Štangi pri Litiji	190
Sv. Anton pomaga	191
Zahvala za vslišano molitev	192

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1894.

Izhaja v nedoločenih obrokih. Velja cel tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo.

(Dalje, §. 17. konec.)

Kratki naglas na koncu ostane, ako stoji v predposlednjem zlogu *á, é, i, ú*: *dá ska, tré ska, igla* (= *jigla*), *gú ba, sú knò*. Sementija sprejme *á* naglas, pa se vsled tega spremeni v *o'*: *do'nás, po'pár*; tako se iz enakega vzroka tudi *a* spreminja v *o'* v besedi *šo'tor* in morebiti še kateri. Navadno pa se *a* po vplivu nazaj preverjenega naglasa spreminja v *e'*: *de'leč, kre'gulj', pre'sčič, ne'sti, ne'sla, ze'sla, ne'njém, de'bi* itd.¹⁾

Kratki čakavski povdarek na neposlednjem zlogu se pri nas spreminja v dolgi in sicer največkrat potegnjeni, včasih tudi v potisnjeni: *č. lípa, krá va, sé la, deté ta, gomí la* je po naše: *lí pa, krá va, sé la, deté ta, gomí la, č. be se da, su knja, lí póm, krá vóm* po naše: *be sè da, su'knj'a, z lí po, s kra'vo*.²⁾

Keder ima čakavščina in ob enem ravno tako tudi štokavščina na prvem zlogu potisnjen povdarek, bodi si kratek ali dolg in sé ta povdarek, ako stopi predlog spred, v obeh narečjih ko potisnjen na predlog prestavi,³⁾ v tem primeru ima naša slovenščina dolgi potisnjeni naglas v večzložnih besedah za en zlog dalje,⁴⁾ hrv.: *o'ko, me'so, ko'lo, ko'pno, go'lúb, ko'rien, vo'du, po'vodu, glávu, pod glávu*, po naše: *okó', mesó', koló', kopnó', goló'b, koré'u, vodó', po vó'do, glavó', pod gla'vo* itd.

¹⁾ Da je *a* res vsled naglasa v *e* spremenjen, pričajo primeri, kjer imajo predlogi potisnjen naglas in torej ohranjen *a*: *na'me, za'me, na'nj', za'nj* itd. Prim. tudi: *za'nka*.

²⁾ Potegnjeni naglas ima naša slovenščina v takih primerih, keder ima češčina dolg samoglasnik: *lípa, krá va*, potisnjeni, keder ima češčina kratkega: *lí pou, krá vou*. Ni nemogoče, da je, kakor v češčini, tako tudi pri nas v primerih kakor *lípa, krá va* itd. stara dolžina ohranjena, ki se je v hervaščini skrajšala. Za hervaščino velja, kakor je videti: vsaki prvotno potegnjen naglasen dolg zlog se skrajša, naglas ostane kratek potisnjen; pri nas velja to le v poslednjem zlogu.

³⁾ V vsem tom se vjema s hervaščino ruščina; prim. hrv. *zla'to, me'so, mo're* (ali *mo'ro*), *slo'vo, polj'e, srce, o'ko, o'či, pe'či, ko'sti, vo'de, o'vec* itd., po ruski: *zóloto, mja'so, mo'rje, slo'vo, polj'e, sj'orce, o'ko, o'či, no'či, pe'či, ko'sti, vod'y, o'vci* itd.

⁴⁾ V tom se vjema z našo slovenščino v nekerih primerih bolgarščina; polabščina je šla v tom še dalje od naše slovenščine. Gori našete besede se naglašajo v naši slovenščini: *zlató', mesó', morjé, slovó, poljé', sárcé', okó', očl', nočl', pečl', ko'stl', vodó', o'vec'* itd. Ravno tako, vsaj glode mesta naglasa, v bolgarščini: *zlató, mesó, (in méso) moré, slovó, polé, sárcé, okó, očl, nočtl, pečtl, ko'stl, vodl, ofečl ali ofečl* itd. in v nekedanji polabščini: *má'sú', slávu', púl'j'ú', ali púl'j'í, vák'j'ú', vú'cáí, k'j'ústáí, vú'cé* itd. Za hrv.: *bó ga, mé da, rus. bó ga, m'j'ó du* ima kakor naša slovenščina: *bó ga', mé du' ali mé da'*, tako tudi polabščina: *bú gó, mé dóu, s čemer je primerjati bolgarske s členom sestavljene oblike: mé d'áí,*

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIII. tečaj.

V Gorici, 1894.

6. zvezek.

Pobožno zedinjenje sv. Antona Padovanskega,

kanonično vstanovljeno v cerkvi sv. Antona
v Rimu.

„Ude in izgubljenega
Próse ter prejemljejo“. (Sv. Bonav.)

Splošno je znana posebna pobožnost in zaupanje vsega kerščanskega ljudstva v sv. Antona Padovanskega in pa njegovo po celem svetu čudežno razširjeno češčenje. To nam spričujejo cerkve, altarji, kipi v njegov spomin postavljeni, vmetalno doveršene slike in podobe, ki nam na razne načine predstavljajo svetnika, slovesni prazniki, ki se njemu na čast povsod z obilno vdeležbo ljudstva svečano praznujejo. Vzroka tega tako živega in tako razširjenega češčenja brez dvojbe nimamo nikjer drugje iskati, kaker v posebni njemu od Boga podeljeni prednosti, čudeže delati in neštevilne dobrote in milosti podeljevati. Vse to je serafinski cerkveni učenik sv. Bonaventura v kratkih besedah združil in povedal v znanem responzoriju „Glej, če iščeš čudežev“, tako, da si je naš svetnik po vsi pravici pridobil v cerkvi božji ime „čudodelnik“.

Ako je pa priprošnja in varstvo sv. Antona, tako mogočno

pri Najvišjem, da nam odverne vsaketerne nevarnosti in ozdravi bolezni, vendar se ono posebno kaže v tem, da se zavoljo čudežne od Boga njemu podeljene prednosti na njegovo priprošnje izgubljene reči najdejo, kaker spričuje skušnja vseh, ki so sv. Antona na pomoč klicali. Ali ne izgubljajo se samo posvetne reči, temuč, kar ne moremo dovolj obžalovati, izgubljajo se tudi čeznatorne dobrote. Pa tudi do teh sega moč našega čudodelnika, ki se je v svojem življenju z resnično apostoljsko gorečnostjo trudil, nevernike spreobertiti, krivoverce in grešnike pa k resnici in milosti božji nazaj pripeljati. Nič čudnega ni tedaj, ako nesrečen človek, oropan milosti božje, to isto po priprošnji tega svetnika zopet dobiti more, ako jo je zgubil, in najti, ako je ni nigdar imel.

Iz teh razlogov so neketeri verli možje, veliki častivci sv. Antona, in zelo skerbni za zveličanje bližnjega, z odobrenjem generaljnega ministra in njegovega defnitorija, sklenili, v cerkvi sv. Antona v Rimu, ki je blizu sloveče lateranske bazilike, in od vernega ljudstva jako obiskovana, vstanoviti splošno p o b o ž n o z e d i n j e n j e po sv. Antonu Padovanskem imenovano.

Vsi, kateri so o tem slišali, so to pobožno djanje zelo pohvalili, posebno Nj. eminencija kardinalj Lucid Marija Paroki, vikar Nj. Svetosti, ki je bil za to cerkev položil temeljni kamen in pozneje to hišo božjo v spremstvu deset škofov iz našega reda slovesno posvetil. Sicer je po mnogih deželah in krajih, posebno v frančiškanskih cerkvah, vže mnogo pobožnih bratovščin v čast čudodelnika kanonično vstanovljenih, vendar se je zdelo primerno vstanoviti eno v mestu Rimu, ki je sedež najvišjega pastirja, namestnika Kristusovega na zemlji, in sicer v naši cerkvi sv. Antona blizu Laterana, ki je po božji previdnosti postala sedež generaljnega ministra celega reda manjših bratov, tako, da morejo vsi sledniki asiškega očaka, kaker tudi drugi verni kristijani, ki iz vseh krajev sveta v mesto prihajajo, omenjeno pobožno zedinjenje lažje spoznati, in vanje se vpisati, v pomnoženje lastne pobožnosti do sv. Antona in v pospeševanje zveličanja bližnjih.

I. Poglavlje.

Namen pobožnega zedinjenja.

Namen tega pobožnega zedinjenja je dvojen :

1. Zahvaliti Boga, ki je podelil sv. Antonu Padovanskemu

tako nenavadne darove milosti, s katerimi ga ne samo v nebesih temuč tudi na zemlji poveljuje.

2. Prositi sv. Antona, da na njegovo priprošnjo prejmejo vsi, ki iščejo najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse kar v svoj dušni in telesni blager potrebujejo. Toraj da :

a) Najdejo pagani, neverniki, judje, krivoverci in razkolniki pravo vero, ketere ali niso nikoli imeli ali so jo nesrečno zgubili.

b) Da grešniki, ketere je sv. Anton toliko ljubil, s pravo pokoro zopet dobe milost božjo, ketero so po lastni krivdi zapravili.

c) Da bratje in sestre treh redov serafinskega sv. očeta Frančiška zaklad serafinskega duha, ki ga je sv. Anton pred vsem iskal, tudi oni neprenehoma iščejo po svojem vodilu in pravilih, ga najdejo in najdenega ze vso skerbjo hranijo.

d) Da ubožci za življenje potrebni vsakdanji kruh dobe.

e) Da tisti, ki so po raznih bridkostih in nezgodah zgubili svoje premoženje ali dobro ime, zgubljeno zopet najdejo.

II. P o g l a v j e.

D o l ž n o s t i.

Da v to bratovščino vpisani verni kristjani omenjene namene dosežejo, morajo :

3. Moliti vsak dan tri „Čast bodi Bogu“ v zahvalo presvete Trojici, ki je hotela podeliti toliko moč priprošnji našega čudodelnika.

4. Moliti vsak dan rezponzorij „Glej če iščeš čudežev“ v čast sv. Antona, ali če tega ne znajo en Oče naš, Češčena si Marija in čast bodi Bogu.

5. Podeliti ubožcem kako miloščinjo, kolikerkrat po priprošnji in pomoči sv. Antona kako milost prejmejo.

6. Patru vodniku tega pobožnega zedinjenja sporočiti popis po priprošnji sv. Antona prejetih milosti in dobrot; ta popis, keterega naj podpiše spovednik ali kaka druga zanesljiva oseba, se bo hranil v arhiyu samostana sv. Antona.

7. Prejeti zakramenta sv. pokore in presv. rešnjega telesa na praznik sv. Antona ali mej njegovo osmino.

III. Poglavje.

Pogoj za sprejem.

8. Vsi verniki obojega spola, ki žele sprejeti biti, morajo naznaniti vodniku tega pobožnega zedinjenja, ki je bil izbran od generaljnega ministra in v Rimu v samostanu sv. Antona, ulica Merulana 124, stanuje, svoje ime, priimek, domovino in kraj, kjer prebivajo.

9. Morajo zgoraj navedene dolžnosti zvesto spolnjevati.

IV. Poglavje.

Koristi.

10. Vsi verni kristijani, kaker hitro se vpišejo, postanejo deležni sadu ene sv. maše, ki se daruje vsak torek za nje in za vse dobrotnike omenjene cerkve, v kateri se bere vsak dan nad 50 sv. maš.

11. Po določbi prečastitega p. generaljnega ministra, postanejo vsi udje deležni vseh molitev in dobrih del, ki se store vsak dan v redu manjših bratov, katerim je on predstojnik.

Poterjenje.

Lucid Marija, po božji milosti škof aljbanski, sv. rimske cerkve kardinalj Paroki, našega sv. očeta papeža generaljni vikarij itd.

Po naši redni pravici, vstanavljamo pobožno zedinjenje sv. Antona Padovanskega, katerega namen je zbuditi in pomnožiti češčenje tega čudodelnika, spominjati na njegove prednosti in ponjem od najdobrotljivišega in najvišjega Boga vse za dušo in telo potrebno prejeti; in izrekujemo, da je to zedinjenje kanonično vstanovljeno v njemu posvečeni cerkvi, v ulici Merulanski bližu lateranske bazilike, ter ob enem poterjujemo nje v štirih poglavjih in enajstih členih obsežena pravila.

Dano v Rimu iz palače vikarijata, dne 13. februarja 1894.

L. M. kard. vikarij
Peter Keki, tajnik.

Življenje sv. Leonarda Portomavriškega.

(P. A. M.)

X. Poglavlje.

Sv. Leonard vstanovi puščavo Santa Marija dell'Inkontro. Reši neko osebo, ki je bila k smerti obsojena. Njegovi misijoni v Pizi in Livornu.

Sv. Leonard je bil vže veliko dosegel sè svojim nevtrudljivim prizadevanjem. Prebival je v samostanu, kjer se je najnatančnije spolnjevalo sv. vodilo. Vender še ni bil zadovoljen. Vedno mu je bil pred očmi zgled serafinskega očeta, ki si je imel navado od časa do časa poiskati kje kak prav samotni kraj, kjer je edino le z Bogom občeval in za zveličanje svoje duše skerbel. Serčno je tudi on želel dobiti tak samotni kraj in neprenehoma je za to Boga prosil. Kmalu je bila vslišana njegova prošnja. L. 1715 mu je bila dana na ponudbo puščava Santa Marija dell'Inkontro, kake dve uri od Florencije na nekem hribočku ležeča. Na tem kraju je negdaj prebival blaženi Gerard, učenec sv. očeta Frančiška. Svetnik si je ogledal to puščavo in je bil popolnoma zadovoljen. Na to je sestavil pravila, po katerih naj bi bratje na tem sv. kraju živeli. Ta pravila so poterdili bratje v Florenciji in v Pratu in on jih je dal natisniti. Naslednje leto jih je poterdil tudi papež Klemen XI. in generalni komisar Jakob iz Varegra. Ko so prišle iz Rima še druge potrebne pravice je izročil škof Fizezoljski na praznik Marijinega oznanjenja redovnikom to puščavo. Čeravno je bilo še vse sè snegom pokrito, vender so šli bratje iz omenjenih dveh samostanov bos in psalme prepevaje na ta sv. kraj, kjer se je prvič opravila daritev sv. maše. Z miloščinjo, katero je bil nabral neki pobožen florentinski meščan, so pričeli zidati majhin samostan, ki je bil do maja naslednjega leta dozidan. Sv. Leonard je ostro pazil, da se je vse vredilo po pravilih najostrejšega vboštva. Celic je bilo v samostanu osem za domače redovnike in štiri za ptuje. Vse so bile jako majhine in nizke, neometane in nepobeljene. Vsa njih oprava ste bile dve deski, dve volneni odeji, tri papirnate podobe in nekoliko duhovnih knjig. Kar za-

deva hrano, je bilo bratom prepovedano uživati jajca in ribe in deržati so morali devet štiridesetdanskih postov, po zgledu sv. očeta Frančiška. Da so bili rešeni vseh posvetnih skerbi, jim je dovažal hrano en redovni brat iz florentinskega samostana. Ako se je katerikrat zgodilo, da brat iz kakega vzroka ni mogel pripeljati živeža, je Bog na čudežen način poskerbel za svoje zveste služabnike. Tako se je zgodilo 22. decembra l. 1718, ko je rayno neki redovnik iz reda sv. Avguština pri njih opravljal sv. duhovne vaje. Vrtar je naznanil predstojniku, da hrana še ni pripeljana in da v celi hiši ni družega kaker nekaj koščekov kruha. Predstojnik se zateče k Bogu, in kmalu na to je prinesel neki ptuj človek polno pletenico jedi in kruha. koliker je bilo treba. Ko je vrtar vprašal, gdo je ta dobrotnik, je rekel, da jim tega ni treba nič preiskovati, temuč naj prinesen dar uživajo iz ljubezni do Boga.

Sv. Leonard je redno zahajal v to svojo ljubljeno samoto vsak sv. postni čas, na jesen, pred kakim velikim praznikom ali kedar je prišel od sv. misijona, ter je opravljal tamkaj cele mesce dolge duhovne vaje. Po svojem trudapolnem, apostoljskem delu ni želel družega razvedrila, kaker nekaj dni prežiyeti pri sv. Mariji dell'Inkontro. Zvečer pred tistim dnevom, ko je hotel zapustiti samostan, je v obednici pokleknil pred svoje sobrate, se obtožil, da je len in mlačen redovnik in se priporočil v njih molitey. Ko je bil l. 1717 opravil sv. duhovne vaje, je bil spisal občudovanja vredne sklepe, ketere je vedno pri sebi nosil, večkrat prebiral in do svoje smerti, torej celih štiri in trideset let do pičice izpolnjeval.

Redovni bratje v dyeh samostanih ostrejše verste, namreč v Florenciji in Pratu, so se zvesto ravnali po zgledu našega svetnika in pridno obiskovali priljubljeno sv. puščavo. Ker so slišali, koliko dušne koristi in kako sladki dušni mir dobi vsak, ki opravi v oni sv. samoti duhovne vaje, naganjali in prosili so svoje predstojnike, da naj bi jih za kratek čas tja pustili. Neketerim se je pa to samotno življenje tako prikupilo, da so po osem, deset let ali tudi do smerti ostali pri Sveti Mariji dell'Inkontro. Tudi udje družih redov, kaker celo imenitni svetni gospodje so si šteli v največo srečo, ako so mogli nekoliko dni tam prebivati. Vstanovitev te sv. puščave je eno največih del sv. Leonarda.

V tem času je imel sv. Leonard priložnost eno osebo

rešiti smerti. Rayno ko je bil prišel domov od sv. misijona, je zvedel, da je bilo neko dekle k smerti obsojeno. Čez nekaj dni je imelo biti vsmerteno. Mnogo iz mej ljudstva jih je sicer bilo, ki so imeli to dekle za nedolžno, ali vsaj nje krivico ne zadosti dokazano, vendar si je nobeden ni upal zagovarjati, ker je bila sodba vže poterjena in razglašena. Enemu prvih florentinskih odvetnikov pa se je to dekle v serce smililo, vedno je premišljal, kako bi je rešil. Ker je dobro vedel, koliko premore sv. Leonard pri velikem vojvodi, je šel sam k njemu v San Frančesko, mu vso to stvar razložil in ga prosil, naj skuša pri velikem vojvodi vsaj to doseči, da se spisi obravnave še enkrat pazljivo pregledajo, on sam pa je pripravljen dekle zagovarjati. Svetnik hiti berž k velikemu vojvodi in mu pove svojo prošnjo. Pa odgovor je bil, preiskava je končana, smertna sodba izrečena, ne da se več preklicati. Svetnik odgovori, da on nikaker noče pravice zavirati, le toliko prosi, da se obravnava še enkrat pregleda, ker se po mestu govori, da se je zgodila neka napaka. Pri teh besedah postane Kozma III. zamišljen in po kratkem premolku reče: „Res, ni ne mogoče, da bi se bila zgodila, kaka napaka. Dovoljujem tedaj, da se izveršitev smertne kazni za toliko časa odloži, dokler se vse še enkrat skerbno pregleda.“ To je storil z največo pazljivostjo omenjeni odvetnik in res se mu je posrečilo, da je našel napako in nedolžnost dekleta odkril. Celo mesto je hvalilo verlega odvetnika in sv. Leonarda.

Spošтовanje in zaupanje do našega svetnika je pri ljudstvu vedno bolj rastlo, vedno bolj obširno je bilo polje za delavnost njegove velike ljubezni do bližnjega. Dan za dnevom je prišel k njemu zdaj eden zdaj drugi in ga prosil, naj posreduje zanj pri blagem vladarju. Prošnje so se tako množile, da se je svetnik vže bal zamere pri velikem vojvodi. Nekega dne mu odkritoserčno razodene ta svoj strah in skerb, ali vojvoda mu reče: „Sprejmite le brez skerbi vse prošnje. Jaz bom storil, kar je v moji moči, da vse zadovoljim. Prepričani bodite, da rad dam polovico svoje države, da le eno razžaljenje božje odvernem. Svetnik je bil jako razveseljen in potolažen.

Mej takim delovanjem kerščanskega vsmiljenja svetnik ni prav nič zanemarjal svoje apostoljske službe. Najdemo ga v Pizanski škofiji. Sad njegovih pridig je Bog povsod obilno blagoslovil. Ko je bil pizanski nadškof, Frozini po imenu, slišal o ne-

navadnem vspelu našega svetnika, je šel sam v Pontadero, da bi ga poslušal. Ravno je govoril sv. misijonar o poslednji sodbi in nadškof je pozneje rekel, da še nigdar ni slišal ljudstva tako jokati in zdihovati. Neytrudljivi apostelj je prehodil še nekatere kraje blizu Florencije. Na praznik sv. Simona in Juda je bil odločen sv. misijon v Kamo. Da bi o pravem času tja prišel, je odpotoval sv. Leonard en dan poprej iz Badorina. Cel dan hodi v velikem dežju, slednjič ga še noč prehití, tako da zgreši pravo pot. Do enajste ure po noči je taval po blatu in mlakah, večkrat tudi padel, ker v temi ni vedel, kam bi stopil. Ves premočen in vmazan pride še le pozno v noč na določeni kraj. Do jutra je moral sedeti pri ognju in sušiti svojo obleko. Vender je tisti dan sè vso gorečnostjo pričel sv. misijon in na to odrinil v Pizo. Tukaj je vodil prvi sv. misijon v cerkvi sv. Avguština, v navzočnosti velikega vojvode in vsega njegovega dvora. Ker je bila pa cerkev, čeravno prostorna, vender za toliko ljudi premajhna, je vodil še drugi sv. misijon v stolni cerkvi. Pa tudi ta ni mogla sprejeti toliko ljudstva. Čudežno pa je bilo to, da so začeli jokati in vsmiljenje božje klicati tisti, ki so zunaj cerkve stali, ko so zaslišali jok in zdihovanje v cerkvi. Ko je bil še z dijaki tamošnjega vseučilišča očitne duhovne vaje opravil in jih tako navdušil, da so zapustili prejšnje raskošno in pregrešno življenje, je šel v Livorno. V tem mestu je bilo naseljeno jako veliko Judov. Posebno od tistega časa, kar jim je bil Kozma I. podelil marisiketera pravice, se je bilo njih število močno pomnožilo. Zlasti je znan vkaž velikega vojvode od l. 1548. Po tem vkažu niso smeli sodnijsko preganjati tistih, ki so bili drugod dolge napravili, potem pa v Livorno ali Pizo pribežali. Ta vkaž je bil vzrok, da se je bila v Livornu nabrala soderga iz vseh krajev sveta. Tudi je bilo dovoljeno Judom, imeti kerščanske posle. Ker je bila tukaj tudi zelo živahna kupčija skoraj s celim svetom, si lahko mislimo, da je bilo to mesto pravo brezdnó vse razuzdanosti. Vender se sv. Leonard tega ni vstrašil. Se sv. navdušenostjo je prišel v mesto, ravno v predpustnem času. Pričel in končal je sv. misijon s toliko srečo, da je bilo Livorno kaker druge spreobrnjene Ninive.

Pustne veselice, za ketere so se vže delale velike priprave, so izostale, gledišča so bila prazna in neka j tjednov so bili

spovedniki tako oblegani od spovedancev, da so morali vojaki za red skerbeti.

Spomina vredno je spreobrnjenje okoli 40 ženskih, ki so bile vdane pregrešnemu življenju. Prišle so bile k pridigi sv. misijonarja le iz radovednosti, še na misel jim ni prišlo poboljšanje. Toda, ko je svetnik govoril ravno od tistih, ki svojo dušo sovražijo in si zavoljo kratkega, pregrešnega veselja večno žalost nakopavajo, je milost božja tako močno vplivala na serca teh poslušavk, da so spoznale svoj strašni dušni stan ter začele glasno jokati in ljudi prositi odpuščanja zavoljo pohujšanja, ki so ga dajale. Pridno so nadalje v spokorni obleki poslušale pridige svetnikove. Še veči pa je bil vtisek, ko so čez štiri dni tri izmed njih vmerle. Sv. Leonard je ostale priporočil vsmiljenju vernih, in miloščinja je bila tako bogata, da so bile vse pošteno preskerbljene.

Po teh opravilih je šel svetnik v svojo ljubo puščavo Santa Marija delj Inkontro. Tamošnji predstojnik je postavil njegovo ponižnost na hudo poskušnjo, ketere ne moremo zamolčati. Naj govori predstojnik sam. „Ko sem bil predstojnik te sv. puščave, je prišel p. Leonard z bratom Dijegom, da bi opravil sv. duhovne vaje. Ko sta bila oba pokleknila v obednici, me je silil neki notranji glas, naj postavim svetnika na poskušnjo. Rekel sem: P. Leonard, vi mislite Bog ve kaj ste, zavoljo teh vaših misijonov. Zavoljo teh vaših vbozih pridig se vse gnete okolu vas in vas časti kot izverstnega misijonarja. O, kolik napuh prebiva v vašem sercu. Zatoraj, brat Dijego, vstani, stopi na to prevzetno glavo in reci: „Brat Leonard, doli z glavo“! Ko sem bil to spregovoril me je erdečica oblila, ves sem bil zmešan in v sercu sem zdihnil: „Oh, jaz nesrečnež, kaj sem storil“! Slednjič sem vender mislil, da so mi le po božjem navdihnjenju prišle te besede na usta, v veliko dušno korist sv. misijonarja, ker sem ga videl vsega veselega in mi je zašepetal besede: „Bog vam to poplačaj“.

Pa komaj je bil prišel nazaj v svoj samostan San Frančesko, ga je čakala vže druga huda poskušnja. Prišel je bil namreč vže pozno nekega večera po dolgem težkem popotovanju njegov priletni oče iz Porto Mavricija, pozvonil na porti in poprašal po p. Leonardu. Vrtar mu reče, da tako pozno ne more motiti bratov in v samostan ga puščati, naj gre le dalje in si drugod poišče prenočišča. Dobri starček je bil osupnjen. Ni

povedal, gdo da je in ker se ni vedel kam djati, je celo noč ostal pod milim nebom. Drugi dan se zopet oglasi in je smel stopiti v samostan. Serčno se je razveselil svojega sv. sinu in ga sè spoštovanjem gledal. Pa vže čez tri dni ga je moral na povelje predstojnika zapustiti. Sv. Leonard svojega očeta ni več videl. Kmalu na to mu je bil vmerl, 18. maja l. 1721.

V tem času je bil sv. Leonard v drugič izvoljen za gvardijana in vodnika ostrejših samostanov po Toskanskem.

Veliki vojvoda Kozma je bil že nekaj časa prav nevarno bolan, vendar je vzkazal, naj se v Florenciji obhajata dva sv. misijona. Kmalu na to je vmerl 31. oktobra l. 1723. Njegov naslednik Janez Gaston sicer ni bil zgled pobožnosti, vendar je ljubil našega svetnika in mu priporočal svoje ljudstvo. L. 1726 se je bilo zgodilo, da je moral sv. Leonard na sv. misijon, ravno ko so po vseh cerkvah frančiškanskega reda praznovali z veliko slovesnostjo svečanost v spomin dveh ravno mej svetnike prišteatih redovnih bratov, namreč sv. Jakoba iz Marke in sv. Frančiška Solana. Pred svojim odhodom je svojim bratom zapovedal naj ta praznik zè vso slovesnostjo obhajajo, prepovedal jim je pa določno tri reči, ki so bile tudi po njih ostrih pravilih prepovedane, namreč, da ne smejo po cerkvi razobesiti svilnatih preprog, da ne smejo zažigati vmetalnega ognja in da ne smejo praznično zvoniti. Ko se je bil povernil, je zvedel, da ga v prvi in tretji reči niso slušali. Trudil se je sicer najti tistega, ki je bil to zakrivil, pa ni mogel. Zato je neki večer v obednici zbrane brate nagovoril: „Bratje moji! naša pravila so prelomljena, nepokorščina storjena, in tisti, ki se je pregrešil, se ne da najti. Mislil sem si vže, da bo mene zadelo za to pokoro storiti“. Ko je bil to spregovoril, je zapovedal, naj nobeden ne zapusti svojega prostora, vzame bič v roke ter se hodeč gori in dobi po obednici ostro biča. Bratje začno jokati, ko to vidijo, ter ga prosijo naj odneha. Pa on ni nehal toliko časa, dokler ni zmolil trikrat 50. psaljm „Vsmili se me, o Bog“. Na to se je vernil na svoje mesto, in v prelepem govoru povedal bratom, kako natančna mora biti pokorščina redovnika in kako visoko mora ceniti navade in pravila svojega reda. Bog sam je njegove besede poterdil; zakaj enega tistih, ki je bil šel zoper prepoved v stolp zvonit, je zvon tako nesrečno vdaril, da bi ga bil skoraj vbil in celo svoje življenje je moral nositi na sebi znak svoje nepokorščine.

Marijina hišica v Loreti.

(Dalje).

Sveti puščavnik, Pavel od Gozda, ki je pridno hodil v sveto hišico molit, je opazil, da prihaja vsako leto 8. septembra velik ogenj na streho Marijinega doma. Razodeto mu je bilo, da želi Mati božja, naj se ta dan, dan njenega rojstva, posebno slovesno obhaja v Loreti. Poprej so praznovali dan 10. decembra, prenos sv. hišice, odslej pa so slavnost prenesli na Marijin rojstni dan.

Te ognjene plamene so videli še večkrat skozi skoro celih dve sto let. Ko je preminil papež Pavel III. l. 1549, so videli neketeri oo. kapucini, da je cerkvena vsa v plamenih. Šest let po tem je pridigal v cerkvi redovnik iz družbe Jezusove; mej pridigo so videli, da so prišli ognjeni plameni, in obstali nad svetim hramcem. Nato so stopili nad zbrane vernike, in zatem so se zopet dvignili kvišku. Dve leti po tem je zopet pridigal eden teh očetov; neki so izpovedovali, a drugi so molili; in zopet se pokaže plamen nebeški — kaker repata zvezda — in obstoji nad hišico, potem stopi nad bogoljubne vernike v cerkvi, sede na vsako izpovednico, gre h križu, postoji, in nato izgine *).

Marijin dom v Loreti je bistveno tisti, kaker o prenosu ali prehodu, kaker pred šest sto leti; v teku časa pa so se napravile neke premembe. — Hišica je bila brez podlage, borna in šibka. Rekanačani so se bali, da jo bo dež in veter porušil. Sklenili so, da ji dajo debel zid od opeke na okolu. Zid je bil dovršen; delali so ga tako, da se je tiščal svetih sten. Ka koncu dela pa opazijo, da se zid ne tišči hišice, da je lahko skozi ho-

*) O. Renzoli pravi: Kedo ne vidi v tej čudoviti milosti, da je sveti Duh se svetlobo svojega ognja deviško Mater poveličeval na onem kraju, na katerem jo je obšenčil? Kedo ne vidi, da se je ta ista milost, ki je bila dana sveti Devici in sv. apostoljem po prihodu sv. Duha takrat v templu Devičinem ponavljala? Kedo ne izpreviduje, kako prijetna ji je služba namestnikov njenega božjega Sinu, ko v svetstvu pokore razdajajo veliki zaklad zasluženja njenega Sinu? In kolikanj gotovega poročstva, da bodo resnično dobili odpustčenje, milost, odrešenje ne podaje ta čudovita prikazen vsem onim, ki pridejo k vzhodu Device, da odlože, kaker kača, staro kožo svojih grehov? In naposled, kedo ne vidi v tej čudoviti dobroti obilnosti darov, ketere v tej sveti hiši deliti je sveti Duh vedno pripravljen?

dil dečak s prižgano svečo. V tem času so napravili okolu sveetišča lope in hodnike, koder so prenočevali romarji, nad hodišči pa stanišča za duhovnike. Veličastno cerkev, ki še zdaj objema in varuje Marijino svetišče, pa je začel zidati okolu l. 1468 papež Pavel II.

Vmetalna in dragocena je bila prememba, katero je dal napraviti izvunaj sv. hiše papež Klemen VII. l. 1525. On je dal podreti oni zid iz opeke, na njegovo mesto postaviti nov zid, in ta prevleči in pokriti z dragim marmorjem. Sveta hišica je imela leseno streho. Naujo so priterjevali mnogotere svetilke, ki so vedno gorele. Bati se je bilo, da se streha užge. Omenjeni papež je dal napraviti kamenito, in ta sloni na novem marmor-natem zidu. Iznotraj sv. hišice so položili krasen tlak.

Blizu v tem času se je zgodila še druga prememba, za ljudstvo sicer prav primerna in potrebna, ali sama na sebi tako smela in derzna, da jo je mogel izvesti le človek, ki je imel oblast papežeyo. — Do Klemena VII. je imela sv. hiša samo ena vrata, na severni strani. Umeva se, da ta vrata niso zadoščevala, ko je bilo toliko ljudi, ko so se ti porivali noter, ti pa tiščali vunkaj. Skozi ta vrata je hodila sveta Družina; zatoraj je bilo nespodobno in gerdo, da je bilo na tako posvečenem kraju toliko nereda in stiske in zmešnjave. Zatoraj je velel papež stara vrata zazidati, a troje novih napraviti, kaker jih je bil že Leon X zarisal v marmor-natem zidu: dvoje nasprotnih vrat na severnem in južnem zidu, skozi ketera romar prihajaj in odhajaj, tretja vrata pa na drugem koncu južnega zidu, ketera vodijo na prostor za altarjem.

Pri tej veliki premenbi se je zgodilo nekaj posebnega. Keruči, sloveč stavbar, ki je bil postavil novi zid, in je imel zdaj troja vrata predreti v svete zidove, ta mož je imel kaj malo spoštovanja do Marijinega doma. Lotil se je dela, kaker bi imel navadno hišo pred seboj. Ko s kladivom počí po svetem zidu, posuši se mu roka, in jame se tresti po vsem životu. Okolu stoječi ga prestrežejo in odvedejo domov, kjer je 8 ur ležal kaker mertev. Ko se zave, očita si nespoštljivost, ter prosí Mater božjo odpuščanja.

Ozdravevši naznani stvar papežu in praša, kaj storiti. Papež vidi, da je kriva Neručijeva neprimerna hitrica, pa mu veli, naj se loti dela brez strahu, ker je zapovedano od namestnika božjega, ali — loti naj se ga ne samo s kladivom, ampak tudi

s postom in pobožnostjo. Pa tudi to spodbujanje papeževo stvarbarja ni premoglo, da bi drugič začel. Papež je bil odločil, da se imajo vrata napraviti; zato se ponudi neki duhovenski mladenič, ki se je prej postil 3 dni. S kladivom v roki poklekne pred Marijinim staniščem in de: „O posvečena hiša Device, poglej me nekrivega! Ne tolčero te jaz s tem kladivom, ampak Klemen, namestnik božji, ki te želi olepšati, in narodu storiti pristopnejšo. Bodi prijetno Materi božji, kar se dopada namestniku božjemu.“ Po tej molitvi vdari na zid, in za njim delavci, ki so se bili tudi s postom pripravili, in srečno so prebili tri odpertine za trojna vrata.

Ozko okence na zapadnem zidu je bilo poprej bližej severne ko južne stene. To okno so razširili, in namestili na sredini.

Ostanke zidu, ki so ga izlomili, ko so delali vrata, so zopet porabili, nekaj tam, kjer so zazidali stara vrata, nekaj pri svetem ognjišču, ki so ga razrušili; ostalo gradivo pa so zakopali pod tlakom.

Altarček je bil doslej ob južnem zidu, pri tej priložnosti pa so ga namestili na sredini kapelice; dolg je kake 4 črevlje in $\frac{1}{2}$; sedanji altar ga obsega vsega.

Za altarjem so povečali „sveto ognjišče“ (sacro camino), ter mu dali sedanjo podobo.

Nad „sveto ognjišče“ so postavili podobo preblažene Device, tisto podobo, ki je bila v sveti hiši, ko je ta prišla na Tersat.

Ta del svete hiše, to je, prostor mej altarjem in vshodnim zidom, so povišali. Ker je ta prostor z altarsko shrambo ločen od druge cerkvice, ga imajo tudi za nekako svetišče.

* * *

Bog je vselej dopustil, da so na sveti hiši delali premembe, da je kedo odnesel ta ali oni kamen, toda le, ako je imelo to služiti na čast in korist svetega poslopja. Nihče pa ni ostajal, pravijo, brez kazni, gdor je skrivaj vzel kamenič ali košček apna iz svetega zidovja; njega je dotlej preganjala bolezen, dokler je popravil pobožno tatvino.

Najbolj znan primer je ta.

Janez Soares, škof Kojimberski, je imel sicer dovoljenje od papeža, da sme vzeti kamen iz svete hiše, ali hotel je kamen porabiti v zasebni namen; hotel je postaviti v svoji domovini, v Portugaliji lavretansko kapelo, in da bi ji dal večo veljavo in svetost, vanjo yzidati kamen iz prave lavretanske. Tedaj je

bil na potu na tridentinski zbor; spotoma je obiskal sveto hišico, in potem storil imenovani sklep. Duhovščina v Loreti je stermela in bila nezadovoljna zavoljo takega dovoljenja. Škof pošlje svojega tajnika, Frančiška Stelo, v Loreto po sveti kamen. Lorečanov si nihče ni upal izrušiti kamena; toraj ga izlušči tajnik sam, ali z največo spoštljivostjo. Stela, vračajoč se h škofu v Trijent, je prihajal na potu v velike nevarnosti za življenje. Škofa pa, ko je kamen deval v sreberni ovoj, in pošiljal v Portugalijo, napade merzlica, zdravnikom neznana, in tako huda, da so mislili, da je ne prestane. V tej veliki stiski se mu zazdi, da ni prav ravnal, ko je poškodoval Marijino hišico, da si je nakopal njeno nezadovoljnost. To mnenje se je poterdilo, ko je bilo dvema bogoljubnima osebama razodeto, da škof boluje zavoljo odnesenega kamena. Škof prosi Mater božjo odpuščenja ter pošlje po Steli kamen nazaj v Loreto. Toliko da je bil tajnik na potu, se jame škofu zdravje boljšati, in to tim bolj, čim bliže je tajnik prihajal svetemu domu, in prav tisti hip, ko je bil oddan kamen predstojniku svetišča, vstane škof zdrav iz postelje.

O tem je škof sam poročil papežu; pismo se hrani v Vatikanski knjižnici, poverjen prepis v Loreti. — Kamen, sè srebrom opasan, se nahaja v Loreti, na južni steni, $3\frac{1}{2}$ črevlja od tal, v ravni čerti z altarsko mizo, v večni spomin na ta dogodek in na svarilo, da nihče ne jemlji najmanjše stvarce od svete hišice.

Da je to poslopje res Marijina hiša iz Nazareta, o tem je bilo v poznejših stoletjih več preiskav in prepričevanj.

V začetku XVI. stoletja je vzkazal papež Klemen VII. vso stvar iznovič preprašati. Poslal je tri svoje urednike, učene in pobožne može, v Loret, Tersat, Nazaret. Izsledok je bil tisti, kaker iz poprejšnjih preiskavanj. Eden teh poslancaev pa je iz Nazareta prinesel dva kamena, in oba sta bila popolnoma enaka kamenu v sveti hiši.

V začetku XVII. stoletja je našel o. Vandòm (Vendome) prave temelje, spadajoče k sveti hišici, v Nazaretu. — Na koncu tega stoletja je zapovedal papež Inocencij XII. vso zgodovino sv. hiše strogo preiskati, kar se je zveršilo s povoljnim izidom.

Se v naših dneh — okolu leta 1850 — sta zadeve sv. hiše

preiskovala dva moža, izverstna po čednosti in po učenosti. Bila sta angleški oratorijanec Hečisn (Hutchison), in rimski prelat Bartolini. Hečisn je našel, da so vsa poprejšuja poročila o legi in kakovosti sv. hiše popolnoma resnična, in da je hišica v Loreti res ona, v kateri je prebivala sveta Družina v Nazaretu.

Bartolini pa je dognal nekaj prav zajémavnega in pomnje vrednega glede zidiva sv. hišice. Od sv. očeta papeža Pija IX. je dobil dovoljenje, da sme odkrušiti nekoliko kamenja od sv. hišice v ta namen, da ga da razkrojiti. Imel je kamene od sv. hiše, ki jih je sam prinesel iz Nazareta, kamene od sv. hiše lavretanske, ki mu jih je dal kardinalj - vikar v Rimu, in kamene, ki jih je sam izluščil iz zidov Marijinega doma. Vse te je zavil v posebne papirje, poslal jih je profesorju ločbe (kemije), dr. Fr. Rattiju, na vseučilišču Sapientsa v Rimu, s prošnjo, naj jih razkroji — ni mu pa povedal, od kod so kameni, in čemu jih pošilja v ločbo. Ta jih ločbeno razkroji, ter sporoči, da so vsi kameni vapnenec, in da se bistven razloček ni pokazal med njimi. Znano je, da je kamenje v Nazaretu vapnenec, kamenje v Loreti pa drugega vstroja; po takem je sv. hiša loretanska iz istega kamenja, kaker so skale v Nazaretu.

Bartolini je dal razkrojiti tudi kos morta (malte, frajha) odluščenega od sv. hiše lavretanske. Takoisto je dal razkrojiti mort, ki ga je dobil v jami Nazareški, v shodnici, v delavnici sv. Jožefa, v hiši sv. Zaharije pri Jeruzalemu, na Jakobovem vodnjaku pri Naplusu. Našli so, da je mort lavretanski apno, pomešano z rastlinskim ogljevmem: in prav tak je mort v starih poslopjih v Palestini, in prav tak je tudi mort, ki ga še dandanašnji rabijo v Nazaretu. — Verhu tega je na italijanskih tleh polno in na ostajanje ognjemetnih tvarin, ki dajo najboljši mort, in po takem niso hodili daleč na tuje slabšega iskat, ko so imeli mnogo boljšega pri rokah. — Mort je dal Bartolini zato ločbarsko razkrojiti, da bi overgel morebitno terditev: kamene so prinesli iz Palestine, da bi imeli verni živejši spomin pred očmi, zgrajena pa je bila hišica na Italijanskem. — Lehko se reče: Noben zgodovinski dogodek ni bil tolikrat in tako natanko preiskan, ko prenos sv. hišice. Nad 200 nčenih preiskovavcev je o nji pisalo, in njeno resničnost poterdilo.*)

*) Erdečkasta barva kamenja je mnoge zapeljala, da so mislili, zidovi so iz opeke. Čemu bi bili rabili kerhko opeko, kjer so imeli boljega zidiva na izbiro?

Sicer pa prenesenje svete Marijine hišice ni verska resnica, tudi ne more biti; toraj se zato ne pogubi, če je kedo ne verjame; pač pa je tako dopričana, da pomislili nikaker niso opravičeni. Cerkev je postavila na 10. grudna poseben praznik „prenesenja slavne hišice svete device Marije“.

Sveti apostoljski Stol je ta dogodek vedno jemal za resničen. Izmej 66 papežev jih je bilo 45, ki so imeli opraviti s svetohišico. Eni so ji naklanjali odpustkov, pravic, drugi poterjevali duhovne dobrote, sestavljali berila, zagovarjali in branili ter hodili tjakaj na božjo pot.

O resničnosti Marijine hišice toraj ni dvojiti. Ke bi nobenih drugih dokazov ne bilo, govore za njo čudeži. Neskončno resnični in sveti Bog ne more s čudovitimi deli poterjevati zmot in sleparstva.

Blaženi Kanizij piše o njih: „Čudeži, ketere je delal Bog v Loreti, so tako mnogi, da jih ni mogoče šteti. Oni so tako očiti in sloveči, da si jih upajo tajiti samo najnesramniši; oni so tako izredni in ostermljivi, da bi jih celo najspretniši govornik do dobrega opisati in razložiti ne mogel. Od blizu in daleč silijo ljudje brez razlike stanu k temu svetišču. Presveti Devici delajo obljube, ali pa izveršujejo že storjene, kaker so njih potrebe. Vse odušuje isti nagib, vsi imajo pred očmi isti namen: pokazati češčenje ali hvaležnost do Matere božje. Neketeri ji prinašajo davek svoje zahvale, ker čutijo, da se imajo za Bogom le nji zahvaliti, da so bili rešeni iz groznih bolezní in strašnih nevarnosti na suhem in na vodi; da so dobili od Boga po njeni priprošnji, ko je bilo videti, da je vse izgubljeno, nepričakovano pomoč; ali da so bili ob času največe stiske, doma in na tujem, mej prijatelji in sovražniki, v predvidenih in nepredvidenih nevarnostih, da so bili po nji ljubeznivo ščičeni in obárovani. Drugi zopet prihajajo, ker hočejo stan premeniti, ker jih tlačí teža silnih bridkosti ali strah pred prihodnimi zli. Neštevna obljubila pa, kaker tudi obešene tablice, vse to zadostno priča, da so bile vslišane njih molitve.

Nič ni navadnišega, kaker da se tujci, keterih duša je v grehíh mertva ležala, in morda celo versto let z najbolj černimi hudodelstvi omadežana bila, da se v tem svetišču k spoznanju svojega zadolženja prebude; da se predstavijo mašniku, in svoj siromašni gobavi stan odkrijejo izvedenemu dušnemu zdravniku, s kakeršnimi je skerbna ljubezen sv. cerkve ta kraj tako obilno omislila, da iz njih roke dobe izveličavni balzjam pokore vsi

oni, kateri jih potrebujejo. Nič ni navadnišega, kaker tukaj videti ljudi, kateri so bili še ravnokar daleč od vsega dobrega, da so hipoma postali otroci Božji, da so se krivoverci spremenili v katoliške kristijane, hudodelci v poštenjake, volkovi v ovce. Taki, ki so doslej živeli v očitnem sovraštvu z Bogom in bližnjim, prihajajo sem, kjer pokopljejo vsako misel nenavidnosti, čerta, serditosti, neprijateljstva. Spravljajo se sè svojim bližnjim, in neredko se celó očitno pokore za svoje grehe. Ti poravnavajo svoje dolgove, odpuščajo svojim dolžnikom, vračajo, kar so morda s krivico pridobili, ter izpolnjujejo z eno besedo vso postavo ljubezni“.

Turselin navaja 60 najočitiših čudežev. Mi navedemo samo enega.

Neki mašnik iz Daljmacije je bil velik častivec Matere božje lavretanske. Turki so ga vjeli. Z obetanjem in žuganjem so ga teli od kerščanstva oberniti. Mašnik pa je sè studom odbijal take bogokletne ponudbe, vedno izgovarjajoč presladka imena Jezusa in Marije. Turki so se jezili, besneli so, in prašali so ga, čemu tolikrat izgovarja te dve imeni. Mašnik odgovori: „Ker jih nosim na dnu serca“. Nato mu zažugajo, da mu bodo serce in ves drob iz telesa iztergali, ako teh imen pri tej priči ne zataji. Mašnik odgovori neprestrašen: „Drob mi morete vzeti, Jezusa in Marije pa nigdar.“ Zdaj se priporoči Materi božji lavretanski, ter obljubi romati k njenemu svetišču, ako mu obrani življenje. Turki se še bolj razjarijo; veržejo ga na zemljo, prerežejo mu telo, iztergajo mu drob, dado mu ga v naročaj ter pravijo: „Na, tu imaš svoj drob! teci in nesi ga v Loret, ker praviš, da Marijo nosiš v njem.“ — Turki puste, kaker so mislili, mertvega duhovnika. Ko otidejo, duhovnik vstane in gre na božji pot, noseč v naročju svoj drob. Tako pride res v Loret. Vsi, ki so ga videli, so se grozno čudili. Ljudem pove vso dogodbo. Nato prejme sv. zakramente, pomoli v sveti hišici, ter zdihne dušo ko marternik.

To dogodbo so izpričali ljudje, ki so mašnika sami videli in slišali; njo je pričal drob, ki je bil v sv. hiši obešen, in ki so ga romarji videli še mnogo let. Ko je Turselin to dogodbo popisoval, so živeli še ljudje, ki so drob videli svež. Papež Pavel III. ga je dal odstraniti, zato pa napraviti spominsko ploščo, in nanjo urezati podobo duhovnika, svoj drob nosečega, in kratko poročilo o tej čudoviti dogodbi.

(Dalje prih.)

Sv. Tomaža Akvinskega

Razlaganje Gospodove molitve

„O čenaš“

(Dalje.)

II. Perva prošnja :

Posvečeno bodi tvoje ime.

11. Lastnosti božjega imena.

To je perva prošnja, v kateri se prosi, da se naj njegovo ime nad nami razodeva in razjasni. Je pa božje ime prvič čudovito, ker v vseh stvareh čudeže dela. Zato pravi Gospod v evangeliju: „V mojem imenu bodo hudiče izganjali, nove jezike govorili, kače vzdigovali in če kaj strupenega popijo, jim ne bo škodovalo“. (Mark. 16, 17.) Drugič je ljubeznjivo: „Ni ga drugega imena danega pod nebom, v katerem bi se imeli zveličati.“ (Dj. ap. 4, 12.) Zveličanje pa imajo ljubiti vsi. Zgled blaženega Ignacija, ki je tako ljubil ime Kristusovo, da je odgovoril, ko je zahteval od njega Trajan, naj zataji Kristusovo ime, da ga ni mogoče odpraviti od njegovih ust. In ko mu je oni pretil, da mu odseka glavo in odpravi Kristusa od njegovih ust, je rekel: „Če ga tudi odtergaš od ust, nigdar ga ne boš mogel iztergati iz serca, ker imam to ime v svoje serce zapisano in zato ne morem nehati, da bi ga ne klical.“ Ko je Trajan to slišal in želel poskusiti, je dal služabniku božjemu odsekati glavo in serce izleči iz njega in našlo se je notri ime Kristusovo sè zlatimi čerkami zapisano. Položil je bil namreč to ime na svoje serce kaker znamenje. Tretjič je častitljivo. „Da se v imenu Jezusovemu vsako koleno vpogne, nebeških, zemeljskih in peklenskih.“ (Filip. 2, 10.) Nebeških, kar se tiče angeljev in zveličanij, zemeljskih, kar se tiče posvetnih, ki delajo to iz ljubezni do slave, ki si jo imajo pridobiti, ali iz strahu pred kaznijo, ki se ji imajo vmekniti, in peklenskih, kar se tiče zaverženih, ki to delajo iz straha. Četrtič je nerazložljivo, ker v pripovedovanji njega opešajo vsi jeziki. In zato se razlaga včasih po stva-

reh. Zato se imenuje kamen glede na trdnost: „Na to skalo bom zidal svojo cerkev.“ (Mat. 16, 18.) Tako tudi ogenj glede na čiščenje, ker kaker ogenj čisti rudo, tako čisti Bog serca grešnikov. Zato se pravi: „Tvoj Bog je žroč ogenj.“ (5. Mož. 4, 24.) Tako tudi luč glede na razsvitljenje, ker kaker luč razsvetli temo, tako razsvetli ime božje temo duha. „Moj Bog, razsvetli moje teme.“ (Ps. 17, 29)

12. Sveto se more kaj imenovati na tri načine.

Zato prosimo, naj se to ime razodene, da se spozna in za sveto ima. Sveto se pa imenuje na tri načine. Sveto je namreč to, kar trdno; zato se vsi blaženi, ki so v nebesih, imenujejo sveti, ker so vterjeni v večni sreči. Na svetu ne morejo biti sveti, ker so vedno gibljivi. Avguštin: „Ottekel sem Gospod od tebe in zašel preveč, oddaljil sem se od tvoje stanovitosti.“ — Drugič je sveto to kar ne zemeljsko; zato svetniki, ki so v nebesih, nimajo nobenega zemeljskega nagnjenja; zato pravi apostelj: „Vse sem imel za gnoj.“ itd. (Filip. 3, 8.) Sè zemljo se pa zaznamenjujejo grešniki. Perviè glede na kal, zemlja namreè, ako se ne obdeluje, poganja ternje in osat. „Ternje in osat ti bo rodila.“ (1. Moz 3, 18.) Drugič glede na mrak. Zemlja je namreè mračna in senènata. Tako je tudi grešnik teman in senènat. „Teme so bile nad oblièjem prepada.“ (1. Moz. 1, 2.) Tretjiè glede na pogodek. Zemlja je namreè nekaj suhega, kar se razperši, èe se ne derži vkup z vodeno vlago, zakaj Bog je postavil zemljo na vode. „Ki je vterdil zemljo nad vodami.“ (Ps. 135, 6.) ker se z vodeno vlago vkup derži suhota zemlje. Tako ima grešnik dušo suho, po besedah: „Moja duša ti je kaker zemlja brez vode.“ (Ps. 142, 6.) — Dalje se imenuje tretjiè sveto to, kar je v kervi namoèeno*), zato se svetniki v nebesih imenujejo sveti, ker so s kervjo oprani, po besedah: „To so tisti, ki so prišli iz velike britkosti

*) Sanctum si misli skerèeno iz san (guine tin) ctum. To sicer ni tako, ali res je, da pomeni kropljenje s kervjo posveèenje èe v stari zavezi, tolikanj bolj v novi. „Zakaj èe kri kozlov in juncev in potresen pepel junice ognjušene posveti v telesno oèišèenje, koliko bolj bo kri Kristusova, kateri je po svetem Duhu sebe brez madeža Bogu dal, našo vest oèistila od mertvih del, da bomo služili živemu Bogu.“ Hebr. 9, 13. 14.

in so oprali svoja oblačila v kervi jagnjeta.“ (Razod. 7, 14.) Dalje: „Opral nas je od naših grehov v svoji kervi.“ (Razod. 1, 5.)

III. Druga prošnja :

Pridi k nam tvoje kraljestvo.

13. Druga prošnja izvira iz serčne vdanosti. *)

Kaker rečeno, sveti Duh nas navaja, da prav ljubimo, želimo in prosimo in napravlja v nas naj prej strah, po katerem prosimo, naj bo posvečeno božje ime. Drugi dar je dar vdanosti. Je pa vdanost prav za prav sladka in priserčna čut do očeta in do vsakega človeka, ki je v stiskah. Ker je torej Bog naš oče, moramo, kaker je očitno, ne samo častiti ga in bati se ga, temuč tudi sladko in priserčno čut do njega moramo imeti. Ta čut pa dela, da prosimo naj pride božje kraljestvo. „Pobožno in pravično živimo na tem svetu, čakaj oči blaženo upanje in prihod slave velikega Boga.“ (Tit. 2, 12.)

14. V drugi prošnji prosimo prvič, naj se pravični spreobernejo, grešniki naj bodo kaznovani in smert vničena.

Vtegnilo bi se vprašati: Božje kraljestvo jo zmirom bilo, zakaj torej prosimo, naj pride? In zato moramo reči, da se dà to umeti na tri načine. Prvič, ker ima včasih kralj samo pravo do kraljestva ali gospodovanja, pa njegovo gospodovanje nad kraljestvom še ni izrečeno, ker mu ljudje v kraljestvu še niso podverženi. Torej se bo pokazalo njegovo kraljestvo ali gospodovanje še le takrat, ko mu bodo ljudje v kraljestvu podverženi. Bog je pa sam iz sebe in po svoji natori gospod čez vse, in Kristus ko Bog, pa tudi ko človek ima od Boga, da je gospod čez vse. „On pa mu je dal oblast in čast in kraljestvo“. (Dan. 7, 14.) Podverženo mu torej mora biti vse. To pa zdaj še ni, ampak bo h koncu. „Kraljevati pa mora, dokler ne položi vseh sovražnikov pod njegove noge“. (1. Kor. 15, 25.) In zato prosimo in pravimo: „Pridi k nam tvoje kraljestvo.“ In to glede na

*) Za latinsko pietas nimamo prave besede v slovenščini.

troje, namreč da se pravični spreobernejo, grešniki kaznujejo, smert pa vniči. Zakaj ljudje se podveržejo Kristusu na dvojen način, ali radovoljno ali neradi. Ker je namreč volja božja tako zdatna, da se mora popolnoma izpolniti, in Bog hoče, da se vse podverže Kristusu, za to je potrebno eno iz mej dvojega, da namreč ali človek stori voljo božjo ter se podverže njegovim zapovedim, in to delajo pravični, ali pa da Bog stori nad vsemi svojo voljo ter jih kaznuje, in to bo storil grešnikom in sovražnikom svojim. In to bo na koncu sveta. „Dokler ne denem tvojih sovražnikov v podnožje tvojih nog.“ (Ps. 109, 2.) In zato je dano svetnikom prositi, da pridí kraljestvo božje, namreč, da se mu oni popolnoma podveržejo. — Grešnikom pa je to grozovito, ker prositi, naj pride božje kraljestvo, ni nič družega, kaker da se po volji božji podveržejo kaznim. „Gorje željuim dne Gospodovega.“ (Amos 5, 18) Pa tudi smert se bo vničila iz tega. Ker je namreč Kristus življenje, ne more biti v njegovem kraljestvu smerti, ki je življenju nasprotna, zato se pravi: „Zadnji sovražnik pa, ki bo končan, je smert.“ (1. Kor. 15, 26.) In to bo pri vstajenju. „Preobrazil bo naše ponižno telo, da bo podobno njegovemu častitljivemu telesu“ (Filip. 3, 21.)

15. Nadalje prosimo, da bi bili deležni nebeškega kraljestva.

Drugič sa imenuje nebeško kraljestvo slava v raju. Zakaj kraljestvo se ne imenuje nič družega ko vladarstvo. Ondi je pa najboljše vladarstvo, kjer ni najti ničesar proti volji vladavca. Volja božja je pa zveličanje ljudi, „ker hoče da bi bili vsi ljudje zveličani.“ (1. Tim. 2, 4). In to bo zlasti v raju, kjer ne bo ničesar nasprotnega zveličanju ljudi. „Pobrali bodo iz njegovega kraljestva vse pohujšanje“ (Mat. 13, 41). Na tem svetu pa je mnogo reči zoper zveličanje ljudi. Ko torej prosimo, pridí k nam tvoje kraljestvo, prosimo, da bi bili deležni nebeškega kraljestva in rajske slave. In tega kraljestva nam je zelo želeti zavoljo treh reči. Pervič zaradi najvišje pravice, ki je tam. „Tvoje ljudstvo pa bodo vsi pravični“ (Iza. 60, 21). Tukaj so namreč slabi pomešani z dobrimi, tam pa ni nobenega grešnika.

Dalje zaradi najpopolnše slobode. Tukaj namreč ni slobode, dasiravno si je po natori vse želi; tam pa bo popolna sloboda zoper vsako sužnost. „Tudi stvar bo rešena iz sužnosti popačenja“ (Rim. 8, 21). In ne samo slobodni bodo tam vsi, ampak kralji bodo. „Storil si nas našemu Bogu kraljestvo“ (Razod. 5, 10). Temu je vzrok ker bodo vsi ene volje z Bogom in Bog bo hotel, karkoli bodo hoteli svetniki, in svetniki, karkoli bo hotel Bog. Tako bo njih volja z božjo voljo. In zato bodo vsi kraljevali, ker se bo vseh volja godila, in Gospod bo krona vseh. „Tisti dan bo Gospod vojnih čet krona slave in venec veselja ostanku svojega ljudstva“ (Iza. 28, 5) — Dalje zaradi čudovite obilnosti. „Okonividelo, razen tebe, o Bog, kar si pripravil njim, ki tebe čakajo“ (Iza. 64, 4). „Kitvojo željo z dobrotami napolnjuje“ (Ps. 102, 5). In pazi, da bo našel človek vse v samem Bogu izverstniše in popolnše od vsega tega, kar se na svetu išče. Če iščeš razveseljevanja, boš našel najvišje v Bogu. Če bogastvo, boš našel tam vso zadostljivost, zaradi ketere je bogastvo in tako o drugih rečeh. Avguštin (v izpov.): „Duša, ko prestopa od tebe, išče zunaj tebe, kar čistega in bistrega ne najde, razen ko se verne k tebi.“

16. Tretjič prosimo, da ne ši gospodaril nad nami greh, ampak sam Bog.

Na tretji način, ker včas na tem svetu kraljuje greh, in to je, keder je človek tak, da gre berž za slastjo greha ter jo lovi. „Naj torej ne gospodari greh v vašem vmerljivem telesu“ (Rim. 6, 12), temuč Bog ima kraljevati v tvojem sercu. „Sion, tvoj Bog bo kraljeval“ (Iza. 52, 7). In to je, keder si pripravljen pokoren biti Bogu in izpolnjevati vse njegove zapovedi. Ko torej prosimo, da pridi kraljestvo, prosimo, naj ne gospodari nad nami greh, temuč Bog sam. Po tej prošnji pa pridemo do blaženosti, o kateri se pravi: „Blagerkrotkim“. (Mat. 5, 4). Zakaj po prvi razlagi, po kateri človek želi, da bodi Bog vsemu Gospod, se ne maščuje zavoljo krivice, ki se mu je storila, temuč jo prepusti Bogu. Zakaj ke bi se maščeval, ne bi iskal, da naj pride njegovo kraljestvo. Po drugi razlagi pa, če pričakuješ njegovega

kraljestva, to je, rajsko slavo, ne smeš skrbeti, ako zgubiš posvetne reči. Dalje, po tretji razlagi, če prosiš, naj Bog vlada v tebi in Kristus, moraš, ker je bil on najpohlevniši, tudi ti pohleven biti. „Učite se od mene, ker sem krotak“ (Mat. 11, 29). „Rop svojega blaga ste z veseljem preterpeli“. (Heb. 10, 34). (Dalje prih.)

Vsakdanji kruh.

6 Za mesec junij — rožni cvet.

1. Postava božja je le takrat težka, kader jo izpolnjujemo kaker se nam ljubi.

2. Hotel bi, da bi bile osebe, ketere jaz vodim, zmirom, najbolje oblečene, a najmanj razkošno in iskano.

3. Ne pritožuj se nigdar, da je tvoje terpljenje mnogotero, ali težko, ali dolgo, zakaj Bog je, ki določuje vse po številu, vagi in meri.

4. Hvala je sladak in neznan strup. O kolikrat je vmorila čednost in pobožnost najsvetejšim dušam!

5. Dosti je, da terpljenje sprejemamo, kaker prihaja s časom, ne da bi se ga že naprej bali ali strašili.

6. Ako se pravi, da se imamo sleči, je to le, da oblečemo Jezusa križanega.

7. Ne govori: „Ta je pregrešen“, akotudi veš, da je enkrat padel v pregrešek. Enkratno dejanje ni dovoljno, da bi delalo navado.

8. Močno želim, da bi tvojemu sercu vtisnil gotovo koristno pravilo, in to je: Ničesar ne želeti, in ničesar ne odvracati.

9. Kamerkoli greš, prizadevaj si, kaj dobrega si nabrati; bodi kaker čebelice, ki vračaje se nosijo zmirom le med.

10. Ne trapi se s hudobnimi mislimi; zakaj drugo je „čutiti“, in drugo „privolititi“.

11. Ponižnost dela, da radi prenašamo kazni, ker vemo, da jih zaslužimo, in da dobro hvaležni sprejemamo, ker vemo, da ga ne zaslužimo.

12. Obnašaj in zabavljaj se v družbah spodobno, govori le, keder zahteva pristojnost; daj rajši drugim govoriti.

13. Spoštuj dobra dejanja ne zavoljo njih lastne lepote, ampak zato, ker dopadajo Bogu.

14. Kedor ima pravo prostost duha, nikoli ne izgubi vse notranje zadovoljnosti; zakaj žalost je najti le pri onem, ki je navezan na časne reči.

15. Postavi si pravilo: nigdar ne grajati pobožnosti in obnašanja drugih; ta način grešiti zoper ljubezen je prav škodljiv.

16. Stanovitnost je čednost, ki nas zmirom enakomerno-božji volji derži podveržene; in ker je nekaka notranja nejevoljnost, ki prihaja iz dolgega terpljenja, prav nevarna sovražnica, to se imamo z njo seréno bojevati in premagovati jo.

17. Kedor je resnično ponižen, ne more nigdar verjeti, da se mu v čem krivica godi.

18. Pazi, da nigdar ne izgubiš zaupanja v Boga; zakaj če on dopusti, da padeš, ne stori, da bi te zapustil, ampak le, da bi te storil bolj ponižnega, in zanaprej previdnišega.

19. Kaker je čast lepa, keder jo dobimo podarjeno, tako ostudna je, keder jo iščemo ali zahtevamo.

20. Premišljaj pazljivo, koliko velikega terpljenja je prestal naš Gospod, in premisli, da ga je prestal, da bi pridobil tvoje srece in tvojo ljubezen.

21. O kolika blaženost v duhovnem boju! Zadosti je volja zmirom se bojevati, da gotovo zmagaš.

22. Velik strah pred smertjo ni greh, a duši škoduje zelo, ker se v toliki boječnosti ne more z Bogom združevati v ljubezni.

23. Kolika neumnost, kolik napuh, keder terjaš biti ali vedeti, kar nisi, in kar ti vedeti ni treba!

24. Bog ljubi pokorščino tolikanj, da blagoslovi in odobri celo priprosti svet, ki ga dobimo od drugih, zlasti od duhovnih vodnikov.

25. Vsaketeri naših bližnjih ima prostor v presvetem sercu našega izveličarja: Kedo si bo toraj upal, da bi ne prenašal in ne ljubil nepopolnosti onega, ki je na tako svetem mestu?

26. Obiskuj očitne pobožnosti, in pri tem ne boš imel le velikega zasluženja, ampak tudi še večjo tolažbo, ko v svojih zasebnih pobožnostih.

27. Pri svojih dobrih dejanjih ne glej tolikanj na večje ali

manje zasluženje, ampak velikoveč na večo čast božjo in na božje dopadajenje.

28. Mi se ne moremo pripraviti, da bi živeli kaker svet, pa da se ne bi oddaljili od Boga, in tako vse izgubili.

29. Dokler duša do tega ne dospe, da bi samo sebe zaničevala, bo zmirom podveržena zervanosti in sramoti, keder se ji kaj ne posreči.

30. Nekakošne sladkosti v pobožnosti so večkrat goljufija satanova, ki duše vspava in moti z mislijo, da so že svete.

Božja pot na Tersatu negdaj in zdaj.

Verni kristijani so od nekedaj radi posnemali sveto družino Jezusa, Marijo in sv. Jožefa, ki so šli po navadi vsako leto v Jeruzalem za velikonočne praznike, kaker piše sv. Lukež evangelist; hodili so na božjo pot, da bi se poboljšali ali pokoro delali za svojo grehe. Pred dvesto leti so v naših krajih zlasti radi hodili na božjo pot na Tersat, kaker je pisal Adam Radkaj, senjski škof, papežu Klemenu XI.: „Podpisani vestno spričujem, da prihajajo romarji v imenovano (tersaško) cerkev častit čudodelno podobo M. B. vsak dan, ob večih praznikah v posebno veliki množici tudi v procesijah, ne samo iz reške okolice, Kastva, Vinodola, Bakra, Drage, Grobnika, Kostren, ampak tudi iz zelo oddaljenih dežel, kaker s Hervaškega, Bosne, Kranjskega, Daljmacije, Istre, Štajerskega, Goriškega, tako, da je v imenovani cerkvi okoli sto tisoč obhajanih na leto . . . V Bakru 12. marcija 1715.“

P. Klar Paskóni nam našteva v svoji zgodovini tersaške Matere božje *) procesije, ki so hodile na Tersat ob njegovem času, to je leta 1731, kaker sledijo :

1.) Na veliki petek in sicer na vse zgodaj so prišli iz Kastva sè župnikom in kanoniki.

2.) Ravno ta dan zjutraj ob 6 uri so prišli z Reke duhovščina, redovniki in starešinstvo z vernim ljudstvom.

3.) Na velikonočni ponedeljek so prišli v procesiji z Ve-

*) *Triumphus coronatae reginae tersactensis.*

princa po starodavni navadi za dobro letino; njih župnik je pel slovesno sv. mašo.

4.) Na binkoštno nedeljo so prišle na Tersat štiri procesije iz pazinskega okraja, namreč iz Boljuna, Paza, Vranjega in Lupoglave; drugi dan je pel slovesno sveto mašo imenitniši župnik, da bi jih Bog obvarovali hude ure.

5.) Na binkoštni pondeljek je prišla zaobljubljena procesija iz Grobščine, namreč iz sedanjih far Grobnika, Jelenj in Cernika; slovesno sv. mašo je pel grobniški župnik ali pa stariši kanonik; kedaj in zakaj so napravili obljubo, se ne ve.

6.) Binkoštni teden so prišli v procesiji, katero so obljubili lavranski starašine; župnik je pel sv. mašo; kedaj so napravili, obljubo, ne pomnijo več.

7.) Okoli binkoštnih praznikov so prišli iz Slavine po starodavni navadi, pa vsako drugo leto; gospod kapelan je pel sv. mašo.

8.) Soboto pred sv. Trojico je prišla iz vremške fare, po obljubi, katero so napravili vremski starašine; prišla je tudi ta procesija vsako drugo leto; župnik je pel sv. mašo.

9.) Iz Kastva je prišla procesija 15. junija, na sv. Vida dan; procesijo so obljubili, da bi jim zopet toča ne potolkla pridelkov; župnik je pel sv. mašo, drugi kanoniki so pa na koru peli po slovensko (illyrico idiomate.)

10.) Pred sv. Janezom Kerstnikom je prišla vsako drugo leto obljubljena procesija iz Hrušice za dobro srečo in blagoslov; drugi dan je pel slovesno sv. mašo njih župnik.

11.) Ravno ta dan in vsako drugo leto je prišla obljubljena procesija tudi brezoviške fare; drugi dan je pel slovesno sveto mašo njih župnik.

12.) Na porcijunkolo so prišli v veliki procesiji verni in duhovniki iz celega Vinodola.

13.) Petega avgusta prihaja še zmirom zaobljubljena reška procesija; to obljubo so napravili Rečani leta 1599, ko je razsajala huda kuga na Reki.

14.) Petega avgusta je prišel v zaobljubljeni procesiji kapitelj z vernimi, ker jih je Mati božja obvarovala kuge, ki je silno razsajala; zdaj hodijo nedeljo potem iz Grobnika, Jelenj in Cernika, grobniškega kapiteljna pa ni več.

15.) Na sv. Roka dan je prišla zaobljubljena procesija iz

mesta Bakra in vasi, ki so spadale pod Bakar; obljubo so napravili zavoljo kuge.

16.) Sedmega septembra je prišla vsako leto po silno stari navadi procesija iz Ternovega; kmalu potem je prišla tudi jelšanska in imenitniši župnik je pel slovesno sv. mašo. Iz Košane je pa pripeljal procesijo kapelan, in drugi dan, 8. septembra, je pel sv. mašo.

17.) Na Ime Marije je prišla vsako tretje leto procesija iz Loža, katero so obljubili starašine Loža in okolice, da bi jih Bog varoval hude ure.

18.) Učenci latinskih šol na Reki so prišli v procesiji pod vodstvom očetov jezuitov v začetku in na koncu šolskega leta.

Tako je bilo nekedaj. Zdaj pa hodijo na Tersat samo te le procesije: grobniška na binkoštni ponedeljek in ima pridigo, kastavska s pridigo 2. julija, reška 5. avgusta, grobniška s pridigo nedeljo potem, na sv. Roka dan kukuljanska, hreljinska, draška, iz Sv. Barbare in Sv. Lucije; nedeljo po sv. Jerneju reška bratovščina. Ker so se opustile mnoge procesije, kaker vidiš, jih je tudi manj pri sv. obhajilu, lansko leto jih je bilo obhajanih nekaj čez 22 tisoč. Tako je opešala tersaška božja pot, druge pa še bolj; neketere pa in sloveče so se popolno opustile. Vender ne smemo pozabiti, da so se semtertje tudi nove začele, ki zdaj veselo cveto.

— A —

Posebno spraševanje vesti.

Vsakdanje spraševanje vesti je dvojno, kaker je bilo že rečeno, namreč splošno, ki se zvečer opravlja in je predpisano udom tretjega reda, in pa posebno, katero ti bom zdaj opisal.

Sveti očetje in učeniki pobožnega življenja pravijo, da se pri najboljši volji ne moremo naenkrat vojskovati zoper vse strasti in grehe, še manj pa naenkrat premagati vse, zapustiti vse slabe navade, zatreti vse grehe, ki so se zaredili v naši duši. Moreš vtergati sto niti ob enem? Vsako za se prav lahko, vseh skupaj pa ne; ravno taka je s tvojimi pregrehami. Vse ob enem boš silno težko premagal, vsako za se pa dosti laglje. Ako se hočeš tedaj resnično poboljšati, ravnaj se po nauku svetih in pobožnih učencikov, ki pravijo, da moraš najprej vedeti, kateri greh

največkrat storiš, potem pa se loti, da se ga znebiš. Keder se boš znebil enega, loti se drugega; ko boš tega zapustil, spravi se na tretjega in tako dalje, dokler vseh velikih grehov in slabih navad popolno ne zapustiš. Nikar pa ne misli, da je to kaj majhinega, zakaj, dokler se jeziš za vsako reč, ali druge opravljaš, ali imaš eno ali drugo slabo navado in si ne prizadevaš popboljšati se, tako dolgo ne spadaš mej pobožne in še manj mej popolne ude tretjega reda, ako te tudi drugi za takega imajo.

Vprašal me boš pa morebiti: „Jaz se rad jezim, lažem, rad godernjam, druge opravljam in še dosti drugih grehov imam; keterega naj se naj prej lotim, da se ga znebim?“ — Učeniki pobožnega življenja priporočajo, da se najprej loti zunanjih grehov, ketere drugi vidijo in se pohujšujejo nad njimi, s katerimi druge žališ, mir kališ in ljubezen rušiš, sam sebi pa dobro ime jemlješ. Najprej se loti največega teh grehov, iz keterega izvirajo še drugi.

Keder se boš odvadil zunanjih, loti se notranjih grehov, ketereh ne vidijo drugi, izmej teh najprej tistega, ki je Bogu najbolj zopern, tebi pa najbolj škodi. Ko boš očistil svojo dušo vseh velikih grehov zunanjih in notranjih, se začni pa v čednostih vaditi, naj prej v tisti, ketera je tebi naj bolj potrebna in tvojemu stanu, tvoji službi naj bolj primerna.

Kako dolgo se pa bojuj zoper en greh, postavim jezo, in gđaj začni drugega, to vprašaj svojega spovednika, sploh se glede spraševanja vesti ravnaj natanko po njegovemu nauku. Opravljaj pa to posebno spraševanje vesti tako-le :

Zjutraj pri jutranji molitvi napravi terden sklep: tega greha, postavim je ze, ne bom storil do poldne. Ta sklep ponavljaj večkrat čez dan, posebno mej premišljevanjem in pa goreče, zakaj „kakeršni bodo naši sklepi, tako bo tudi naše popboljšanje“, pravi Tomaž Kempčan 1).

Ako se boš razjezil dopoldne, se vdari na persi in reci: „Moj Bog, zopet sem padel; pa žal mi je, nigdar več ne bom storil tega greha“. Stari puščavniki so si precej zaznamovali greh, ko so ga storili, kaker je videl sv. Janez Klimak; tako so delali tudi drugi svetniki in tako delajo še dandenes duše, ki v resnici hrepenijo po polnosti.

Četert ure pred poldne, ali, ako si zaderžan, precej po kosilu,

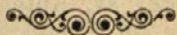
1) 1. knj. 19. pogl.

poklekni pred bridko martro in reci: „O moj Bog, hvalim te za vse, karkoli si mi dobrega storil celo moje življenje, posebno pa to dopoldne. Pridi sv. Duh in razvetli me, da bom mogel dobro spoznati, kako sem deržal jutranji sklep, kako sem se varoval jeze“. — Potem preišči uro za uro od jutra do poldne, ali si se morebiti jezil in kolikokrat; ako si bil jezen, zapiši kolikokrat se je zgodilo, nato pa reci: „Zjutraj sem sklenil, o moj Bog, da se ne bom jezil, pa vendar sem se. Žal mi je, da sem Te zopet razalil; odpusti mi, popoldne se bom bolj varoval in skerbnejše ogibal. Pomagajte mi, Jezus, Marija, sveti Jožef in moj patron, da bom mogel deržati ta sklep do večera, zakaj slab sem in nezmožen“. Potem opravi kako kratko in pametno pokoro.

Popoldne se pri vsaki priliki varuj jeze in precej obudi kesanje, ke bi se vendar le razjezil. Zvečer, ko sprašuješ vest, kako si preživel dan, se sprašaj tudi posebej, ali si bil popoldne jezen, in kolikokrat. Zraven drugih grehov zapiši tudi to. Potem obžaluj vse grehe, ki si jih storil ta dan, posebno pa jezo ter reci: „O poldne sem sklenil, da se ne bom jezil do večera, ali zopet sem se. Žal mi je; jutranji dan se bom bolje varoval“. Nato opravi kako pokoro. Ako pa popoldne nisi bil jezen, reci: „Hvalim Te, o moj Bog, da si me varoval jeze to popoldne; s pomočjo tvoje milosti se je bom tudi jutri varoval“. — Tako delaj dan za dnem in v enem mescu boš videl, da si se vsaj nekoliko poboljšal, ali pa da vsaj slabši nisi.

Ako se boš v enem letu enega greha znebil, boš kmalu svet, kaker pravi Tomaž Kempčan. Ravno zato je v samostanih vpeljano posebno spraševanje vesti in kaker ga opravljajo, tako tudi cvete ali peša redovno življenje. Tudi tretji red bo cvetel, ako bodo udje dobro opravljali to posebno spraševanje vesti.

— A —

Obžalovanje svojih grehov.

Enkrat je prišel k sv. Frančišku Saleskemu neki človek k spovedi; ali spovedaval se je svojih grehov s tako nemarnostjo in mlačnostjo, brez obenega znamenja kesanja, kaker da bi pripovedoval kakov koli dogodek. Sveti škof, videč grešno dušo v taki mlačnosti, je pustil govoriti terdega grešnika, ali on je jokal in zdihoval.

Grešnik ga vpraša, da kaj mu je slabo? „Hvala Bogu“, odgovori sv. Frančišek, „meni je dobro, ali vam je slabo.“ „Kratko nikar“, odgovori drugi prav osorno, „meni ni slabo, ne!“ „Dobro, dobro“, odgovori sv. Frančišek, „pa le nadaljujte svojo spoved.“ In ta nadaljuje spoved strašnih grehov in hudobij, ali brez nikakega kesanja, celò z nekim bahanjem, da je bilo grozno.

Sv. škof pa začne še bolj ihteti in jokati. Grešnik ga pa zopet vpraša, kaj da mu je. — „Oh! jočem, ker se vi ne jočete!“ mu odgovori svetnik. — Grešnika je to omehčalo. Prišel je čas milosti božje, ketera je grešnikovo serce, terdo ko skala, vdarila, da so vlile iz njega presladke, spokorne solze. — „Oh jaz vbogi!“ je vskliknil! „Jaz hudobni ne jočem čez svoje grehe, ko toči britke solze ta nedolžni svetnik!“ Tako kesanje je obudila ta misel vbozega grešnika, da bi bil kmalu omedlel.

Sv. Frančišek ga je potem naučil, „djanje kesanja“, kar ni prej znal, in od tistikrat je postal ta človek ves božji in zgled spokornikov.

P. H. R.

Sv. Anton v Štangi pri Litiji.

Cerkev sv. Antona Pad. se je pri nas v nekoliko letih znotraj vsa predelala in ozališala. Naredili so se novi krasni oltarji in pridiznica iz različnega kamena; potem krasen tlak iz šemota in poslednjič je verli g. Ant. Cej iz Novega mesta vso cerkev lepo prebarval ter na oboku tri lepe slike na presno naslikal iz življenja sv. Antona. Te slike so prav dobro izde dane.

V kapelicah poleg zvonika je pa ravno tisti slikar tudi na presno napravil 4 podobe, ki nam kažejo 4 velike čudeže sv. Antona. Ljudstvo prav rado ogleduje te slike. So mu kaker pridiga.

Tako je zdaj res cerkev sv. Antona — tega velicega svetnika in pomočnika v vsaki sili — lepa hiša božja. Tako se tudi gotovo spodobi. Za vsa ta dela smo potrosili jako mnogo. Pomagali so nam dobri ljudje, ki časte sv. Antona v dejanji. Hvala jim! Bog plačaj!

Šeststoletnica rojstva sv. Antona čudodelnika se nam bliža. Gotovo se pa sv. Anton P. v Štangi na Kranjskem naj bolj obiskuje in tu na pomoč kliče. Zato si je namenil podpisani župnik letos cerkev še zunaj predelati in olepšati. Treba je bilo zvonik malo povišati in iz nova pokriti.

To se je ravno zdaj zgodilo srečno.

Zdaj se pa še pročelje novo napravlja — da bo dostojno svetišča velikega čudodelnika.

Vsa ta dela so pa draga in zamudna. Cerkev naša — ki nima zdaj nobene glavnice na razpolaganje — je vže vse potrosila, kar je imela.

Ljudje so pri nas zdaj bolj revni. Dobri dajo radi — po revščini.

Če bi nam blagovolil kak častivec sv. Antona Padov. kak milodar poslati, ga bomo prav z veseljem in hvaležno prejeli proseč sv. Antona, da mu on izprosi od Boga vsega potrebnega.

V Štangi dne 8. maja 1894.

Mih. Saje
župnik.

Sv. Anton pomaga!

Padovanski list „Il foglietto della domenica“ od dne 4. marcija t. l. piše: V petek dne 24. februarja, pri zadnji maši ob polu ene, je kar naenkrat ozdravela pri čudodelni shrambi (arca) sv. Antona v Padovi neka žena, ketera je vže več let strašne bolečine terpela v herbtu, in le po berlah, skrivljena hodila. Ime jej je Marija Fakin iz Lamona, belunske okrajine (Belluno), rojena 3. novembra 1858, od leta 1879 žena Konstanta Bee. — Vbogi mož je skerbel na vsak način, da bi se bolnici pomagalo, ali vse je bilo zastonj. Dve leti je morala ležati v postelji; vstala je potem iz postelje, ali hoditi ni mogla; plazila je po tleh, ali pa o berlah hodila.

Mož, pobožen kristjan, videč, da človeške pomoči ni več zanjo, se nameni iti v Padovo, k velikemu čudodelniku sv. Antonu. Se ve da tudi žena je imela iti ali kako? Hoditi ni mogla, denarja za kako vožnjo ni bilo: ali živa vera je bila v možu! Nekega dne pravi ženi: Pojdiva k „svetniku“ v Padovo, našel sem voziček, in jaz sam te bom počasi peljal tje, kjer boš spolnila obljubo, in sv. Anton te bo gotovo pomilostil!“ — Dene jo na voziček — in tako se odpravita na pot. Čez tri dni prideta popotnika iz Lamona dne 22. febr. k Arceli sv. Antonina, blizu Padove, kjer sta prenočila na slami v neki kočici.

Drugi dan zgodaj, bil je petek, se napotita v mesto, v cerkev sv. Antona, in ker je žena hotela hoditi o berlah, sta prišla tje komaj v treh urah in pol, namreč ob 11¹/₂. — Vbožica je

bila jako trudna in skončana, in ker ni mogla ne klečati, ne sedeti na klepi, se vsede na tla. Ob tistem času je komaj začela pridiga, in zato sta morala še dolgo čakati do sv. maše pred altarjem sv. Antona. In glej ravno pri povzdigovanju občuti vbožica v sebi nepopisljivo ginjenost in moč; pred vsemi vstane sama in začne ravna hoditi tako, kaker da ne bi bila nigdar bolna. Neki gospod, kateri je mislil, da potrebuje berelj, jih vzame in gre za ženo, ali ona jih ni potrebovala več, ker je bila ozdravela popolnoma. Sv. Anton jo je rešil sedemletnih strašnih bolečin v herbtu, ki jih ji je prizadevalo vnetje herbt-nega mozga. Lehko si je misliti, s kakim veseljem sta šla srečna mož in žena v domovino, in kako je ta milost poterdila vse v zaupanju do velicega čudodelniku.

P. H. R.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: č. p. Aljbin Bregar, gvardijan v Brežicah, bivši prvi opravnih „Cvetja“, ki si je pridobil za vstanovljenje lista posebne zasluge, † 22. maja; Marija Maksimilijana, rojena Alojzija Lesky, šolska sestra iz 3. reda sv. Frančiška, † 4. majnika 1894 v Mariboru; rajne tretjerednice mariborske skupščine: Marija Tertinek od Sv. Ožbalta, Terezija Pšaider iz Kaple, Marija Srabotnik iz Slivnice, Marija Juhart iz Slov. Bistrice, Marija Bauman iz Slivnice, Marjeta Zorec od Sv. Martina, Marija Jurše iz Ruš, Barbara Stopar iz Čadrama, Helena Kajžler iz Jarenine, Urša Žvarc iz Maribora, Marjeta Čerič, Elizabeta Požgan.

Dalje se priporočajo v pobožno molitev: Fr. R. v Sl. B. za odvernjenje nevarnosti dušnih in telesnih (sè zahvalo za dosedanjjo pomoč); M. S. v M. za dar poterpežljivosti in vdanosti v voljo božjo; T. P. v V. za zboljšanje zdravja, da bi mogla izpolnjevati svoje dolžnosti (sè zahvalo za dosedanjo pomoč); T. M. v B. priporoča sebe in svojo družino za vdanost v voljo božjo (sè zahvalo za neštnevilne dobrote, ki jih je prejela po presvetem sercu Jezusovem in Marijinem in priprošnji sv. Frančiška in sv. Antona Padovanskega — priložen dar se oberne po namenu, Bog poverni!); J. M. za ljubo zdravje, dušno in telesno srečo pri otrocih in odvernjenje nesreče pri živini.

§. 18. Posebej o kratkem potisnjenem povdaku.

Kratek potisnjen povdarek more stati pri nas le na poslednjem ali edinem zlogu, in ta zlog je ali že prvotno poslednji, ali je pa prišel na to mesto po odpadu prvotno poslednjega. Prvotno predposlednji zlog, ki je zdaj na koncu, je dobil na

m a ž a t (moža), p r a h a t (prahu), nasproti: k r á l á t (kra'lj'a), b r á t á t (bra'ta). S polabščino se vjemna naša slovenščina še na dalje v primerih kakor: g o l ó b, g r e b é n, k o r é n, l á k a t, p e p é l, v e č é r itd. polabski: g'jál'ób, g'rebín, k'j'órín lúk'j'út ali lúk'j'ít, p'ápél, v'icér itd. V teh primerih povdarja tudi bolgarsščina, kakor hervaščina in ruščina prvi zlog. Ali tudi naša slovenščina povdarja v mnogih prvi zlog, kjer ima v polabščini naslednji naglas: j o m ó, k o r v ó, l a i p ó, r á i b ó, s t j e u k ó, s v o r k ó, t ó c ó, v á v n ó, z o b ó, hrv. ja'ma, kra'va, li'pa, ri'ba, št'uka, svra'ka, tu'ča, vu'na, ža'ba, naše: ja'ma, kra'va, li'pa itd. Včasih ima polabščina obe obliki, n. pr. r e p ó in r e p a, r ú z g ó in r ú z g a, hrv.: r'epa r'oz'ga, včasih je bil tudi tam naglas le na prvem zlogu: s l á m a, v ú l j a, hrv.: s'lá'ma, vo'lj'a. Pa tudi druge končne samoglasnike polabščina povdarja, kjer se dorži naša slovenščina z bolgarsščino vred hervaščine in ruščine, n. pr.: m o t á t, s a i d l ú, z a i t ú g, z a i t ó, g r o b l é ali g r o b l á i, g r o b l á i i t d., hrv. ma'ti, š'i'lo, ž'i'to, ž'i'ta, g'rablj'e, naše: ma'ti, š'i'lo, ž'i'to, ž'i'ta, g'rablj'e. Sam gre prštevat tudi besede kakor: j e u z á i n j a, p a j a v á c j a, j o b l ú n a, j o b l ú n i t d., hrv.: ju'žina, pi'javica (čak.), ja'blan, naše: ju'žina, pi'jav'ica, ja'blana, ja'blan.

Naša slovenščina je ostala potemtakem v tem oziru nekako v sredi meji hervaščine in ruščine od ene strani in polabščine od druge. Tudi bolgarsščina se je začela pomikati po isem potu, ali ni prišla do srede. — Nekaj posebneg je pa v tem oziru stara hervaščina, kjer se je povdarjalo menda ne le kakor pri nas: b l a g o, d r i v o, t i s t o, n e b o, o k o, m o r o, j i m é, s r e b r a, b o g a, b o g u, d o m a, k u s e, s r p e, d a r i, k r v i, o o č i, r i e č o, s t v a r i, u z a l, v i h a r, o g r a d a, p o s t a v a, p o t r i b a, p r i g o d a, p o m o č i, s v i t l o s t j u, u t r o b i i t d. temuč tudi: b l a t o, č u d o, d i l o, j a t o, l e t o, m i s t o, s a l o, s i t o, s t a d o, z r n o, b r i m e, p l e m e, t r a j e, z d r a v j e, v i t a r, v o s a k, k a m i, o b l a c i, s i n o v i, r o d i t e l j a (gen.), g o s p o d a (gen.), r a n e, n e v o l j e, k n j i g e, (nom pl.), g n j i d o, g r b a, j a m a, k o ž a, k r u n a, r a n a, š k o d a, v i d r a, v u n a, b o ž i c a, o m e l a, t e l e s a, u a t a, v r i m e n a, i s t i n a, l j u b i l c a, p u n i č a i t d. Prim. Gj. Daničić, Prilog za istriju akcentuacije. Rad XX. Stara hervaščina se je v tem nekako vjemala s polabščino. Ali je torej to stariši naglas od sedanjega, ali je n e b o, s l o v o, b o g a, m e d, g o l ú b, p o t r e b a i t d. iz prvotnega: n e b o, s l o v o, b o g a, m e d u, g o l ó b, p o t r e b a? To ni misliti; previč kažejo sorodni jeziki naglas na prvem zlogu, n e b o, *vépos*, ssk. nábas, s l o v o, *xléog*, ssk. srávas, b o g a, ssk. bhágát, m e d a, prvotno: m e d u, ssk. mádhós, (*μῆθυος*); drugič se da podaljšuje kratkega samoglasnika v primorih kakor n e b ó, v i h a r, p o k ó r a i t d. razlagati le po vplivu prestopa naglasa sè sprednjega zloga, dasi ta naglas tudi brez prestopa v hervaščini razteza edini ali poslednji zaperti zlog: B ó g, g o l ú b, o b ó d, z a p o v i e d. To raztezanje je menda prvi korak k našemu prestopu: B ó g, g o l ó b, o b ó d, z a p o v i e d. — V vipavščini se sliši za ' jako močau vender čisto kratek potisnjen povdarek: m a h, p r e s a d i l i t d. za m a h, p r e s a d i l. — Čoščina ima tudi v tem primeru, kakor v gori omenjenem, za naš dolgi potisnjeni kratek samoglasnik: b r u s, h l a d, l e s, m e d, r o h, h o l u b, p o p e l, k o l o, k o p n o, s p a t (sup.) za naše: b r u s, g l a d, l á s, m ó d, r ó g, g o l ó b, p e p é l, k o l ó, k o p a ó, s p a t.

glas ali s prvotno poslednjega, ali ga je pa sam imel že prvotno.

1. Kratki povdarek na prvotno poslednjem zlogu.

*Madelic
Madružic
Sone*

Sem spadajo najprej nekateri samostavniki srednjega spola, ki imajo kratki potisnjeni naglas na prvotno končnem samoglasniku v imen., tož., daj., mestniku ed., v im. tož. dvojstvenega in množv. štev.: dnò, dna, dnù, dnè, dna: Tako: godò, vnò, gù, mnò, jajce, jedárce, ljùdstvò, moštò, sà, lstvò, stàklò, sùknò, tla, barje, žganj'e. itd.

Dalje spadajo sem moški samostavniki v ed. rod., daj. in mestniku, dvojstvenem in mn. imen. in tož.: bāta, bātù, bātè, bāti, bāte. Taki so še: sla, sna, pāsa, šāva, dāžja, bāzga, māzga, pāčka, sāmñja, čābra, kābla, pākla, stābra, o, vsa, hārpta, gārma, kārsta, Tārsta, vārha, četārtka, zapārtka, pārdāca, jāgā, lca, kùpeca, stāržka, ščāpca, bobka. itd.

Dalje nekateri samostavniki srednjega in moškega spola v imenovalniku: osle, otroče, dār, vče, Polše, Stare, Stréle. itd.

Debla na -a v imen., daj., mestniku ed., imen. in tož. dvojstvenega števila: dāska, dāskè; tako: ārja, bālha, drùžba, gùba, igla, igra, izba ali ispa, māgla, māzda, sālza, slùžba, stāza, trēska, vār, vca, dūša (pri obleki).

Pridevniki v nedoločni obliki v ed. imen., daj., mestniku ženskega, rod. in daj. mošk. in srednjega spola: mārta, mārta, mārta, mārta, mārta, mārta; tako: krēpka, kārška, lāhka, sladka, šibka, tārna, tānka, tāšča; nekateri pridevniki povdarjajo tako celo v določni obliki: cvātni, cvātna, cvātnèga, cvātnémù, tako: di, vji, pūstni, svinj'ski. itd.

Zaimki, števnik: tēga, tēmù, enēga, enēmù, vsa, vse, vsi, vsēga, vsēmù.

Velevniki: cvri, žgi, žri, začni, odpri. itd.

Nedoločnika: cvāsti, iti.

Deležja: šla, šlò, šli, šle; cvāla, cvālò, bila, bilò.¹⁾

V sedanjiku naglaša gorenjščina v mnogih primerih po staro končnice -va, -ta, mo, -te: govori'va, govori'ta, govori'mo, govori'te; živi'mo, tarpi'te, uči'va, pūsti'ta. itd. (Dalje prih.)

¹⁾ Tla, tlò za hotòla, hotòlo ni gotovo, ali je iz prvotnega hotèla, hotèlò, ker ima ruščina le hotjèla, hotjèlo hrv. (štok.): ho:tjela, ho:tjelo.